

PRACTICA PLAFONĂRII RATEI DOBÂNZII ÎN UE

Tabelul 1 - Plafioane ale ratelor de dobândă pentru credite acordate de bănci în Uniunea Europeană (martie 2010, dacă nu se precizează altfel)

	Stat membru	Dobânda anuală efectivă/Rata dobânzii maximă pentru credite acordate consumatorului	Rata medie a dobânzii	Domeniu de aplicare**	Comentarii	Autoritatea responsabilă cu stabilirea plafonului sau a elementelor incluse în stabilirea plafonului	Momentul intrării în vigoare a plafonului
1	Belgia	10-19,5%		Toate	Dobânda anuală efectivă maximă impusă variază în funcție de valoarea și tipul creditului (12 categorii). De la 10% (cont de credit revolving fără card de credit pentru mai mult de 1250 EUR) până la 19,5% (pentru contracte de credit rambursabile în rate, mai mici de 1250 EUR). Durata creditului nu mai este un factor discriminatoriu. Modul de calcul pentru plafon se ajustează în funcție de un index de referință (Euribor), dar plafonul inițial a fost stabilit de guvern la introducerea măsurii în 1992.	Decret regal	1992
2	Estonia	63,9%		Toate	Dobânda anuală efectivă maximă este egală cu 300% din rata medie a dobânzii anuale efective calculate de banca centrală (21,3%*3=63,9%). Modificată lunar.	Banca centrală	
3	Franța	5,72%-21,63%	8,12%-16,6%	Toate	Dobânda anuală efectivă maximă este egală cu 133% din rata medie a dobânzii anuale efective		

Anexa nr. 2

					calculate de banca centrală la fiecare 3 luni în funcție de tipul creditului (modificare în așteptare) și valoare: de la 5,72% (credit cu rată variabilă pentru achiziția de locuințe) la 21,63% (credit de consum pentru < 1524 EUR). Plafon diferit pentru creditul ipotecar.	Banca centrală	1935; revizuită în 1966 și 2010
4	Germania	8,18%-16,4%	4,09%-8,2%	Toate	Dobânda anuală efectivă maximă este egală cu 200% din rata medie a dobânzii anuale efective calculate de banca centrală în funcție de tipul creditului și durată: de la 8,18% (afaceri noi/credite pentru locuințe cu o rată inițială fixă pentru > 5 ani și < 10 ani) la 16,4% (afaceri noi/credite de consum cu o rată inițială fixă pentru > 5 ani). O altă condiție referitoare la plafon, pe lângă dublul mediei, este un maxim de 12 puncte procentuale peste ratele medii.	Curtea judecatorească	
5	Italia	4,38%-27,20%	4,38%-16,97%	Toate	Dobânda anuală efectivă maximă este egală cu 150% din media ratei dobânzii anuale efective calculate de Ministerul Economiei și Finanțelor la fiecare 3 luni în funcție de tipul creditului și valoare: de la 4,38% (credit ipotecar cu rată variabilă) la 27,20% (alte credite acordate familiei). Sunt aplicabile 23 de plafoane diferite.	Puterea legislativă	1996; revizuită în 2011
6	Olanda*	15%		Nu este aplicabil	Dobânda anuală efectivă maximă este		

Anexa nr. 2

				<p>pentru creditele ipotecare. Credite<200 EUR (urmează a fi incluse)</p>	<p>egală cu 12 pp + rata dobânzii legale (dobânda non-contractuală aplicabilă în caz de incapacitate de plată. În martie 2010: 3%). Rata dobânzii legale se modifică la fiecare 6 luni. Olanda are plafoane legale diferite pentru rata dobânzii la tranzacțiile comerciale și pentru cele cu consumatorii.</p>		
7	Polonia*	10%		Toate	<p>În conformitate cu art. 359 al Codului Civil, introdus începând cu ianuarie 2016: Rata maximă a dobânzii pentru capital= 2 x (Rata de referință a băncii centrale+ 3.5 pp). În 2017 rata de referință era 1,5%, ceea ce se determină un plafon al ratei maxime de 10%.</p> <p>În conformitate cu art. 481 al Codului Civil, introdus începând cu ianuarie 2016: Rata maximă a dobânzii în cazul întâzierilor la plată = 2 x (Rata de referință a băncii centrale + 5.5 pp) .</p> <p>Nu se face distincție între tipul sau mărimea creditului.</p> <p>Rata maximă a dobânzii în cazul întâzierilor la plată în tranzacții comerciale=Rata de referință a băncii centrale+8 pp</p>	Banca centrală	2006 (doar pe rata dobânzii, nu pe DAE); revizuită în 2016
8	Portugalia	6,7%-31,6%	5,03%-23,75		<p>Dobânda anuală efectivă maximă este egală cu 133% din rata medie a dobânzii anuale efective calculată la fiecare 3 luni de banca centrală doar în funcție de tipul creditului. De la 6,7%</p>		

Anexa nr. 2

					(credite pentru instruire, sănătate și energie din surse regenerabile) până la 31,6% (carduri de credit, linii de credit, conturi curente bancare și descoperit de cont). Începând din anul 2009, Portugalia a reglementat ratele dobânzilor la împrumuturi doar pentru creditul de consum.	Banca centrală, prin decrete (2009)	
9	Spania	10%		Descoperit de cont (ar putea fi modificat), credite pentru locuințe sociale	Dobânda anuală efectivă maximă nu poate depăși cu mai mult de 2,5 ori rata dobânzii legale. Pentru creditele pentru locuințe sociale, rata dobânzii este stabilită având ca referință indicii bazați pe rata dobânzii legale.	Banca centrală	
10	Slovacia	11,52%-79,8%		Credit de consum	DAE maxim echivalează cu 200% din DAE mediu pentru tipul creditului de consum (30 de praguri în funcție de tip, sumă și termen) și în același timp nu poate depăși 400% din DAE mediu ponderat pentru toate tipurile de credit de consum.	Ratele de referință sunt stabilite de Ministerul de Finanțe în colaborare cu Banca Națională a Slovaciei	

Sursă: Sondaj în rândul experților (martie 2010, *Final Report on interest rate restrictions in the EU*,

http://ec.europa.eu/internal_market/finservices-retail/docs/credit/irr_report_en.pdf), *Interest Rate Caps around the*

World Still Popular, but a Blunt Instrument,

<http://documents.worldbank.org/curated/en/876751468149083943/pdf/WPS7070.pdf>

și website-urile naționale. * Date mai actuale comparativ cu raportul aferent martie 2010 ** Plafoanele se aplică tuturor creditelor acordate consumatorilor (ipotecare și non-ipotecare), dacă nu se specifică altfel.

Anexa nr. 2

Tabelul 2 - Plafioane ale ratelor de dobândă pentru credite acordate de entități non-bancare în Uniunea Europeană (martie 2010)

	Stat membru	Dobânda anuală efectivă/Rata dobânzii maximă pentru credite acordate consumatorului	Rata medie a dobânzii	Domeniu de aplicare**	Comentarii
1	Grecia	Parțial 6,75%		Doar asupra creditului nebanca	Grecia a abandonat sistemul de stabilire a limitelor prin prevederi administrative în 1989. Ca urmare, ratele de dobândă bancare nu sunt plafonate. Totuși, ratele de dobândă la creditele nebanca se limitează la o valoare absolută anuală de 6,75%.
2	Irlanda	Parțial 187%		Entitățile <i>Moneylenders</i>	La acordarea licenței anuale, entităților <i>Moneylenders</i> li se aplică un nivel maxim al DAE. Uniunile de credit nu pot solicita mai mult de 1% pe lună (12,68% DAE).
3	Slovenia	13,2%-453%	6,6%-226%	Instituții nebanca	DAE maxim reprezintă 200% din DAE mediu calculat de Banca Centrală la fiecare 6 luni, depinzând de termenul de acordare a creditului și de sumă: de la 13,2% (120 luni 20000 euro) la 453% (2 luni 200 euro).
4	Malta	Parțial 8%		Numeroase excepții (băncile nu sunt incluse în sfera de aplicare)	Toate tipurile de credite, cu excepții punctuale. Rata de dobândă e fixată prin Codul Civil.

Sursă: Sondaj în rândul experților (martie 2010, *Final Report on interest rate restrictions in the EU*, http://ec.europa.eu/internal_market/finservices-retail/docs/credit/irr_report_en.pdf)

Anexa nr. 2

Tabelul 3 – Implementarea plafoanelor ratei dobânzii în UE – caracteristici legale ale implementării

Nr. crt.	Țara	Momentul intrării în vigoare a legislației referitoare la plafoane	Modul de aplicare a plafoanelor
1	Belgia	1992	
2	Estonia	2009	Nu a fost implementată asupra contractelor în derulare. (Protecția Consumatorilor în contractele de credit stipulează că obligația mutuală este contrară practicilor morale dacă, printre altele, la momentul acordării împrumutului , DAE datorată de consumator este de 3 ori mai mare ca rata medie a DAE publicată de Banca Centrală a Estoniei)
3	Franța	1935; revizuită în 1966 și 2010	Nu a fost implementată asupra contractelor în derulare. (Potrivit art. L.313-3 din Codul Consumului, orice împrumut convențional acordat la o rată globală efectivă care depășește, la momentul acordării , cu mai mult de o treime rata efectivă medie practică în cursul trimestrului precedent de către instituțiile de credit pentru operațiuni de aceeași natură ce comportă riscuri similare, constituie un împrumut acordat în condiții de camătă. Instituțiile de credit nu pot acorda un împrumut cu o rata superioară plafonului privind camăta aplicabil)
4	Germania	2002 (art. 138 al. 1 din Codul Civil)	
5	Italia	1996 (revizuită în 2011)	Nu pare a se aplica contractelor în derulare. Astfel, conform unei decizii recente (nr. 24675 din 19 octombrie 2017), Curtea Supremă subliniază că: “Atunci când rata dobânzii contractuale depășește pe durata contractului un prag al dobânzii stabilit ulterior încheierii contractului, în baza prevederilor Legii nr 108/1996, validitatea sau eficacitatea clauzelor contractuale rămâne neafectată; dreptul creditorului de a pretinde și obține dobânzi la rata contractuală nu este considerată a fi contrară obligației de respectare a acordului în condiții de bună credință doar pentru că pragul a fost depășit”.
6	Olanda	2006	
7	Polonia	2006 (doar pe ratele de dobândă, nu și DAE); revizuită în 2016	
8	Portugalia	2009	Nu a fost implementată asupra contractelor în derulare. În termeni de orizont de timp, noile reguli se aplică contractelor de credite de consum semnate după 1 iulie 2009 și pentru contracte cu durată nedefinită (exemplu: linie de credit, carduri de credit, facilități de overdraft) care au fost semnate anterior acestei date.
9	Spania	1995; revizuită în 2011	

Anexa nr. 2

10	Slovenia	2008; revizuită în 2010	
11	Grecia		
12	Irlanda	2012	
13	Slovenia	2004	Pe site-ul Băncii Naționale a Sloveniei se publică limite pentru contractele emise în perioada curentă
14	Malta	1868	

* *Detalii în măsura disponibilității surselor legale referitoare la modul de aplicare a plafoanelor. Sursa: website-urile Băncilor Centrale, a entităților responsabile pentru protecția consumatorului, Coduri civile.*

Implementarea în Marea Britanie a plafoanelor de rată a dobânzii în cazul împrumuturilor cu cost ridicat

În contextul Studiului european din anul 2010 privind restricțiile asupra ratei dobânzii, Marea Britanie nu a fost inclusă între țările având o practică uzuală în privința restricțiilor directe asupra dobânzilor, deși legislația națională stabilea o limită asupra nivelului ratelor dobânzii pentru uniunile de credit (*credit unions*). Poziția adoptată de autorii studiului se explică prin aceea că împrumuturile uniunilor de credit dețineau o pondere redusă în totalul creditării.

Ulterior, în anul 2015 Marea Britanie a introdus un plafon asupra dobânzilor la împrumuturile cu cost ridicat, ce sunt acordate pe termen scurt (*high cost short-term credit* - HCSTC) - un segment al unui sector de creditare relativ marginal.

Anterior lunii aprilie 2014, categoria ofertanților de credite cu cost ridicat pe termen scurt din Marea Britanie nu era reglementată de *Financial Conduct Authority* (FCA), fiind supusă reglementării specifice Creditului de Consum. Aceste credite erau uzual acordate pe câteva zile. Odată cu intrarea sub tutela reglementării *Financial Conduct Authority*, s-a decis limitarea prețului împrumuturilor cu cost ridicat pe termen scurt pentru o perioadă de probă de 2 ani, începând cu 1 ianuarie 2015. În acest sens, au fost introduse trei limite: (i) dobânda la împrumuturi nu poate depăși 0,8% pe zi din suma împrumutată; (ii) o limită în privința costurilor în caz de default de 15 lire sterline; (iii) o limită totală de cost ce presupune că împrumutatul nu va trebui niciodată să ramburseze mai mult de 100% din suma împrumutată.

Împrumutul cu cost înalt pe termen scurt este definit în manualul FCA drept un credit reglementat care are o rată anuală efectivă de cel puțin 100% și trebuie să fie rambursat (sau substanțial rambursat) în termen de un an. De asemenea, definiția exclude o serie de împrumuturi specifice pe termen scurt. Limitele amintite mai sus au fost reînnoite în anul 2017, pentru o perioadă de trei ani.

Anexa nr. 2

În prezent, FCA analizează celelalte piețe de credit cu cost înalt pentru a determina dacă sunt necesare intervenții de politică.

Tabelul 4 - Franța: Plafoane privind DAE aplicabile începând cu data de 1 ianuarie 2018

În fiecare trimestru, Banca Franței colectează pe baza unui eșantion larg de instituții de credit și de societăți de finanțare ratele efective medii practicate pentru diferite categorii de împrumuturi pentru care se calculează plafoanele. Aceste rate, multiplicat cu o treime, reprezintă plafoanele privind DAE. Acestea sunt publicate în Jurnalul Oficial la sfârșitul fiecărui trimestru pentru trimestrul următor.

Categorii	Rata efectivă practică în trimestrul IV 2017 de instituțiile de credit și societățile de finanțare	Plafonul privind rata DAE aplicabil începând cu 1 ianuarie 2018
Contracte de credit acordate consumatorilor care nu intră în câmpul de aplicare al alin. 1 al art. L313-1 (privind creditul imobiliar) din codul consumului sau nu constituie o operațiune de credit cu o sumă de peste 75.000 de euro destinată a finanța, pentru imobile cu utilizare de locuință sau cu utilizare profesională, cheltuielile privind repararea, îmbunătățirea sau întreținerea lor.		
-împrumuturi inferioare sau egale cu 3000 de euro ⁽¹⁾	15,66%	20,88%
-împrumuturi peste 3000 de euro și mai mici sau egale cu 6000 de euro ⁽¹⁾	9,65%	12,87%
-împrumuturi peste 6000 de euro ⁽¹⁾	4,39%	5,85%
Credite de consum acordate consumatorilor destinate să finanțeze operațiunile ce intră în câmpul de aplicare al alin. 1 al art. L31-1 din Codul Consumului, privind creditul imobiliar⁽²⁾ sau în sumă mai mare de 75.000 de euro destinată să finanțeze, pentru imobilele cu utilizare ca locuință sau cu utilizare profesională, cheltuielile privind repararea, îmbunătățirea sau întreținerea lor.		
-împrumuturi cu rată fixă ⁽³⁾ :		
• împrumuturi cu o durată mai mică de 10 ani	2,32%	3,09%
• împrumuturi cu o durată cuprinsă între 10 ani și mai puțin de 20 de ani	2,33%	3,11%
• împrumuturi cu o	2,52%	3,36%

Anexa nr. 2

durată de 20 de ani sau mai mult		
-împrumuturi cu rată variabilă	2,12%	2,83%
-împrumuturi punte	2,51%	3,35%
Împrumuturi acordate persoanelor fizice care acționează în scopuri profesionale și persoanelor juridice care au o activitate industrială, comercială, artizanală, agricolă sau profesională necomercială		
-descoperit de cont	10,53%	14,04%
Împrumuturi acordate persoanelor juridice care nu au activitate industrială, comercială, artizanală, agricolă sau profesională necomercială		
-împrumuturi acordate în scopul cumpărărilor sau vânzărilor cu plata în rate:	3,98%	5,31%
-împrumuturi cu o durată inițială mai mare de doi ani, cu rată variabilă:	1,59%	2,12%
-împrumuturi cu o durată inițială mai mare de doi ani, cu rată fixă:	1,77%	2,36%
-descoperit de cont	10,53%	14,04%
-alte împrumuturi cu o durată inițială mai mică sau egală cu doi ani	1,6%	2,13%

Sursa: Comunicat al Trezoreriei franceze privind plafoanele aplicabile de la data de 1 ianuarie 2018(www.tresor.economie.gouv.fr)

Anexa nr. 2

Tabelul 5 - Italia: Raportare a ratelor de dobândă efectivă globală medie pentru scopul legii asupra camătei

Perioada de referință a raportării 1 iulie- 30 septembrie 2017
Aplicare de la 1 ianuarie 2018 la 31 martie 2018

Categoria operațiunii	Clase de mărime (în euro)	Rate medii (% pe bază anuală)	Rate limită (% pe bază anuală)
Deschideri de credit în cont curent	până la 5.000 peste 5.000	11,0154 8,8307	17,7692 15,0383
Descoperit fără garanții	până la 1.500 peste 1.500	16,0275 14,7047	24,0275 22,3809
Finanțări avansuri pe documente și scont de portofolii comerciale, finanțarea importurilor și credit furnizor	până la 50.000 de la 50.000 la 200.00 peste 200.000	7,3839 5,2984 3,3274	13,2299 10,6230 8,1592
Credit personal		10,2489	16,8111
Credit personal în scopuri specifice		9,3986	15,7482
Factoring	până la 50.000 peste 50.000	5,3278 2,7531	10,6598 7,4414
Leasing imobiliar -cu rata fixă -cu rata variabilă		3,9205 3,2689	8,9007 8,0861
Leasing aeronaval și pentru automobile	până la 25.000 peste 25.000	7,3321 6,4163	13,1651 12,0206
Leasing operațional	până la 25.000 peste 25.000	7,6279 4,2393	13,5349 9,2991
Credite cu garanție ipotecară -cu rată fixă -cu rată variabilă		2,9380 2,4285	7,6725 7,0356
Împrumuturi contra cesiunii unei cincimi din stipendium și pensie	până la 15.000 peste 15.000	11,6762 8,9739	18,5952 15,2174
Credit revolving		16,1488	24,1488
Finanțări cu utilizarea cărții de credit		12,2244	19,2804
Alte finanțări		10,7446	17,4307

Anexa nr. 2

Tabelul 6 - Portugalia: Ratele maxime aplicabile contractelor de credit pentru consumatori în primul trimestru al anului 2018

Trimestrul I/2018		Rată anuală efectivă globală (TAEG) maximă
Credite personale	Pentru sănătate, educație, energii reînnoibile și leasing financiar pentru echipamente	5,6%
	Alte credite personale (fără scop specific)	13,6%
Credite pentru automobile	Leasing financiar: noi	5,2%
	Leasing financiar: uzate	6,3%
	Cu rezervă de proprietate și altele: noi	9,7%
	Cu rezervă de proprietate și altele: uzate	12,3%
Cărți de credit, linii de credit, conturi curente bancare și facilități de descoperit de cont		16,4%
Trimestrul I/2018		Rată anuală nominală maximă
Descoperit de cont (acceptat tacit de creditor)		16,6%